

metin neşri); Ramazan Şeşen, *İmâd al-Din al-Kâtib al-İsfahânî* (s. 273-300. Aynı derginin 2. sayı, s. 75-98 de yayınlanmış olan makalenin devamı).

İbrahim Artuk, *Donanma İâne Madalyası* (s. 301-310), V. Sultan Mehmed Reşat zamanında Osmanlı donanmasının gelişmesi için tertiplenen iâne toplama işinde fevkalâde hizmeti geçenlerle, külliyetli miktarda para verenlere verilmek üzere çıkarılan madalyalar hakkında); Semâvî Eyice, *Tarihî İki Olayla İlgili İki Gravür* (s. 311-318. Varna'nın 1830 da teslimi ile ilgili iki gravür hakkında); Muhibbe Darga, *Hîtit Bayram-Ritualî Metinlerinde Geçen «Etarnu» Hakkında Bir Araştırma* (s. 319-352); Kitâbiyat (353-359).

Fahri Ç. Derin

VAKIFLAR DERGİSİ, Sayı X (Ankara 1973), Metinden hariç 341 resim, 67 plan ve kroki, 47 fotokopi, 21 desen ile 27 levhayı hâvidir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanmakta olan Vakıflar Dergisi'nin X. sayısı da, bilhassa Vakıf, vakıfnâme, vakıf kurumları hakkında ilmi tetkik ve araştırma yazılarını ihtivâ eden zengin bir müderecatla çıkmıştır. Derginin bu sayısında bulunan makaleler şunlardır.

Ord. Prof. Hilmi Ziya Ülken : *Türkiye Tarihinde Sosyal Kuruluş ve Toprak Rejiminin Gelişmesi* (s. 1-62). Araştırmacı, bu yazıda, toprak yönetim ve üretim sistemini, kendi başına değil, içinde bulunduğu sosyal kuruluşun bütün ilişkileri ile ele almak istediğini ve bundan dolayı konunun yalnız bir hukuk ve iktisat konusu olmadığını, sosyal bünye içinde toprak yönetim ve üretimin aldığı şekilleri incelemek istediğini belirtmektedir. Toprak rejiminin kültür ve toplum içinde gördüğü göreve göre ele alınmasını istemekte, Türk toprak rejimi sisteminin, içinde doğduğu Türk sosyo-kültürel kompleksindeki görevi bakımından görülmesine dikkati çekmektedir. Türk Toprak rejiminin gelişmesi konusu, bu görüş açısı ile Türk Sosyo-kültürel bütününün doğuş yeri olan Orta Asya'dan itibaren Osmanlılara kadar incelenmiştir.

Av. Ali Himmet Berki : *903 sayılı Vakıflar Kanun ve Nizamnamesine göre Vakıflar idare usulünün vazife ve mesuliyetleri* (s. 63-65).

Av. Ali Himmet Berki : *Vakıf nasıl yapılır*, (s. 66-70), (Şekli, lüzumu ve ademî lüzumu, idâresi, müteber olan olmayan şartlar).

Prof. Dr. Şâkir Berki : *İmparatorluk ve Vakıf hukukunda Vakıf şartları* (s. 71-78).

Av. Hasan Güneri : *Azınlık vakıflarının incelenmesi* (s. 79-108).

Türk Medenî Kanunu'nun yürürlüğe girmişden önce teşekkül etmiş olan azınlık vakıfları, Devletler Hususî Hukuk kaideleri ile devletler arası anlaş-

malarımız, eski ve yeni mevzuat içerisinde ve özellikle Lozan andlaşmasında yer alan müesseselerle birlikte araştırma konusu yapılan bu konuda şu bölümler bulunmaktadır: I— Azınlıklar, Yabancılar, Yabancı müesseseler; II— Vakfın mahiyeti ve tanımı, Müsteminin kuracağı vakıf ile yabancılara tanınan vakıf; Azınlık vakıflarının taşınmaza tasarrufları; III— Azınlık vakıflarının bugünkü mevzuatımızdaki yeri; IV— Azınlık vakıflarının tâbiyeti.

Osman Keskiöğlü : *Baz yönleriyle vakıflar* (s. 109-112).

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde bulunan 30.000 kadar vakfiye ahkâm, evâmîr, ilâm ve sarrenin akla gelebilecek pek çok hayır işlerinden bazıları, dil, gıda maddeleri çeşitleri, fiyatları, kullanılan eşya cinslerini ihtivâ ettiğine ve araştırma konusu yapılabileceğine dikkati çeken tetkik.

Dr. Ömür Bakırer : *Vakfiyelerde binaların tamirâtı ile ilgili şartlar ve bunlara uyulması* (s. 113-126).

Prof. Dr. Osman Turan : *Selçuklu devrine ait köy satışı hakkında bir vesika* (s. 127-130).

Sayın Prof. Turan, daha önceki bir araştırmasında (*Türkiye Selçuklularında Toprak hukuku, Mirî Topraklar ve husûsi mülkiyet şekilleri, Révue des Etudes Islamiques*, Paris, 1948; *Bulleten*, Sayı XLVII), kullandığı belgelerden, 4700 (1301) yılında Samsun kadısı tarafından tescil edilmiş bir satış akidnâmesini bu defa, ehemmiyetine binaen aynen neşretmektedir.

Mithat Sertoğlü : *Ashâb-ı Kehf (Mağara yarânı) vakıflarına dair orijinal bir belge* (s. 129-132).

Tahsin Öz : *Yurdumuzda Tesis (Vakıf)*, (s. 133-135).

Doç. Dr. Halil Sahillioğlü : *Ramazanoğullarından Davud Bey oğlu Mehmed Bey, vakfiyesiyle Fağfur Paşa oğlu Ali Bey (Paşa) vakfiyesi* (s. 136-160).

İstanbul Müftülüğü'nde muhâfaza edilmekte olan İstanbul Şer'îye mahkemeleri sicillerinden Evkaf-ı Hümâyûn Müfettişliği mahkemesine ait sicillerde suretleri bulunan iki vakfiye, tıpkı basımları, eski ve yeni yazılı metinleri, vakfiyelerde geçen yer isimlerini gösteren harita, gerekli not ve açıklamalarla yayınlanmıştır.

Prof. Dr. M. Münir Aktepe, *Karaosman-oğlu Hacı Osman Ağa'ya ait iki vakfiyesi* (s. 161-174).

XVIII. ve XIX. y. yıllarda, İzmir Menemen, Manisa, Bergama, Akhisar ve Turgutlu havâlisinde büyük nüfuz ve şöret kazınmış olan âyânlardan, Kara Osman-oğulları âilesinden Kara Osman-oğlu Hacı Mustafa Ağa'nın üç vakfiyesini, *Vakıflar Dergisi'nin* IX. sayısında (Ankara, 1972, s. 367-382), yayınlamış olan sayın Aktepe, bu sayıda da, adı geçen zâtın torunu olan, Hacı Ap-

dullah-oğlu Hacı Osman Ağa'ya ait, 3 Rebiülevvel 1208 = 9 Ekim 1973 ve 15 Zilkade 1212 = 1 Mayıs 1798 tarihli iki vakfiyesini, fotokopileri ile beraber yayınlamaktadır.

Y. Mimar Emre Madran, *Âriflerin Menkıbelerinde geçen yapı isimleri üzerine bir deneme* (s. 175-198).

XIV y. yıla ait Anadolu Türk tarihine ait önemli kaynaklardan biri olan Ahmed Eflâki'nin *Menâkıbü'l-ârifin* (Âriflerin Menkıbeleri/Menakib-nâme) adlı Farsça eserinde (Araştırmacı bu eserin, Prof. Dr. Tahsin Yazıcı tarafından hazırlanan tenkidli ve açıklamalı çevirisinden yararlandığını belirtmektedir. Bk. Ahmed Eflâki, *Âriflerin Menkıbeleri*, İstanbul, 1964, c. I-II), adı geçen mimârî eserlerin isimleri sıralanmış, adı geçen yapılar ve bu yapılarda rolü olan kişiler için de notlarla bilgi verilmiştir.

Prof. Dr. Cengiz Orhonlu : *Bayrampaşa Kervansarayı* (s. 199-218).

Sayın Orhonlu, Türk arşiv ve kütüphanelerinde yapmış olduğu çalışmalar sırasında, Osmanlılar devrinde yapılmış olan bazı han ve kervansaraylar hakkında derlediği (Şimdilik XVII ve XVIII. yy. ait 24 Osmanlı han ve kervansarayının çeşitli inşâ ve tamir meseleleri hakkında belgeler topladığını söylüyor) belgeleri sıra ile yayınlamak üzere gereken ilmi hazırlıklarını tamamlamış ve bu sayıda ilk olarak IV. Murad'ın Sadriazamı Bayram Paşa'nın Gülek-Adana arasında Çakıd Suyu kenarında inşâ ettirdiği kervansaray ele alınmıştır. Yazıya, çeşitli belgelere ait fotokopiler de ilâve edilmiştir.

Arkeolog, Erdem Yücel : *Ayasofya onarımları ve vakıf arşivinde bulunan bazı belgeler* (s. 219-228).

Dr. Ara Altun : *Anadolu'da Artuklu devri medreselerinin plan şemaları üzerine notlar* (s. 231-233).

Dr. M. Zafer Bayburtluođlu : *Kahraman Maraş'ta bir grup Dulgadođlu yapısı* (s. 234-250).

Dulgadroğullarının beylik merkezini Maraş'a nakletmelerinden (1507), beyliğin ortadan kalkışı (1516-1522) na kadar, Maraş'ta yapılmış olan yapılar (Ulu-câmi, Hatuniye Câmisi, Haznedarlı Camisi, İklime Hatun Mescid-Türbe Kompleksi, Taş Medrese) incelenmiştir. Yazıya, 9 çizim ve 33 resim eklidir.

Y. Mimar Filiz Aydın : *Sinop Alaiye (Süleyman Pervane) Medresesi* (s. 251-272). 20 resim ve 11 şekil eklidir.

İbrahim Hakkı Konyalı : *Aksaray Ulu-Câmi'i* (s. 273-288). Yazıya 13 resim eklenmiştir.

Y. Mimar Osman Burat : *Pertek «Baysungur» Câmisinin taşınması* (s. 289-299).

Elâzığ'ın 40 km. kuzeyinde Murat suyu kenarında Pertek kasabasında bulunan Baysungur Câmî'nin, Keban barajının yapımı sırasında, sular altında kalacağı düşünülerek, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin işbirliği ile bulunduğu yerden sökülerek bugünkü (Yeni) Pertek kasabasına taşınmıştır. Yazıda eserin taşınması ile ilgili çalışmalar anlatılmaktadır. Yazıda 19 resim ve 14 levha yer almıştır.

Tülay Ölez : *Edirne sarayları çinileri üzerine* (s. 299-301). Yazıda 22 resim mevcuttur.

Prof. Dr. Semavi Eyice : *Sincanlı'da Sinan Paşa imareti* (s. 303-336). Afyon Karahisar'a bağlı bir ilçe merkezi olan Sincanlı (Bugünkü Sinan Paşa)'da, Osmanlı tarihinin bilinen Sinan Paşalarının dışında, başka bir Sinan Paşa'ya ait olan ve zaviyeli câmî tipinin güzel örneklerinden birini teşkil eden külliye hakkında bir inceleme yazısı. Metin'de ayrıca 76 resim ve 4 fotokopi mevcuttur.

Dr. Ramazan Şeşen : *Sinan Paşa'nın Arapça vakfiyesinin tercümesi* (s. 337-343).

Feramur Berkol : *Türk Vakıf kervansarayları ve bugün Turizm hizmetinde kullanılmaları* (s. 345-365). Yazıda 22 resim 2 plan ve 1 harita vardır.

As. Dr. Yılmaz Önge : *Konya'nın Meram mesiresindeki mimari bir manzume* (s. 367-383).

Konya'nın Meram mesiresinde Tavus Baba Tepesi ile eteklerinde inşa edilmiş Hasbey-oğlu manzumesi (Meram Köprüsü, su değirmeni, çifte hamam, Darülhuffâz, mescid, Tavus Baba Türbesi) hakkında bir araştırma. Yazıya ekli 7 levha ve 48 resim vardır.

Prof. M. Tayyib Okıç, *Belgrad Bayrakla Câmî* (s. 385-401).

Bu araştırmada, Belgrad şehrinin Türk tarihi bakımından önemli mevkii belirtildikten sonra buradan yetişen bazı âlim ve ediblerden bahsedilmiş, Avusturya'nın işgallerine değinilmiş ve daha sonra da Belgrad Câmileri hakkında genel bir bilgi verildikten sonra Battal ve Bayraklı camileri üzerinde durulmuştur. Araştırmada, Yugoslavya'da yayınlanmış eserlerden, özellikle istifade edilmiştir. Yazıya 5 resim eklenmiştir.

Sabih Erken : *Edirne hamamları* (s. 403-419). Yazıda 52 resim ve 11 plan vardır.

Fazıl Işıkoğlu : *İstanbul'un eski vakıf hanları* (s. 421-424). Başbakanlık Arşivindeki Evkaf-ı Hümayûn Nezareti evrakı arasında bulunan H. 1234 (1827) yılında yazıldığı tahmin edilen bir defterdeki İstanbul'da mevcut vakıf hanlarının bir listesi yayınlanmaktadır.

Y. Mimar Orhan Tuncer : *Mardin - Cüre Kırmızı Medrese* (s. 425-434), yazıda 5 çizim, ve 31 resim mevcuttur.

Prof. Dr. Süheyl Ünver : *Her devirde Kâğıthane* (s. 435-461). 44 resim ile...

İsmet Binark : *Türk Dekoratif, resim, seramik, örme ve işleme, heykeltraşlık, oymacılık, meskûkât ve maden sanatları bibliyografyası* (Kitaplar 1928-1971/Makaleler, 1952-1971) (s. 463-478).

Fahri Ç. Derin

Edebiyat Fakültesi, Cumhuriyetin 50. Yılına Armağan. İstanbul 1973, VIII+432 s., 37.75 TL.

Türkiye Cumhuriyetinin 50. kuruluş yılını idrak etmesi dolayısıyla, çeşitli kuruluş ve kurumlar tarafından kutlama törenleri düzenlenmiş, bu süre içinde, çağdaş batı medeniyeti seviyesine ulaşmak için girilen çabalar, katedilen mesafe ve varılan sonuçları belirtmeyi amaçlıyan pek çok eserler yayınlanmıştır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi de, bu kutlama faaliyetlerine kendi imkânları ile katılmak için Fakülte Öğretim üyeleri arasından Ord. Prof. Dr. Besim Darıkoç'un başkanlığında Prof. Dr. Macit Gökberk, Prof. Vahit Turhan, Prof. Dr. Semavi Eyice, Prof. Dr. Nihat Çetin, Prof. Dr. Cengiz Orhonlu ve Prof. Dr. Bahadır Alkım'ın bulunduğu bir komisyon kurarak çalışmaya başlamıştır. Bu komisyon, yaptığı programa göre, bu vesile ile üç eserin hazırlanıp yayınlanmasını uygun bulmuştur. Birinci eser, burada tanıtılmakta olduğumuz eser olup Prof. Dr. Cengiz Orhonlu tarafından yayına hazırlanmıştır. Diğer iki eserin (Edebiyat Fakültesinin muhtelif kürsü ve ilim sahalarının gelişmesi ve Edebiyat Fakültesi yayınlarında Öğretim üye ve yardımcılarının müstakil kitap ve makalelerinin mufassal bibliyografyası) hazırlanması ise Prof. Dr. Nihat Çetin ve Edebiyat Fakültesi Kütüphânecilik Bölümü mezunlarından Gülser Orhan'a tevdi edilmiştir. Serinin ilk kitabı olan Armağan'ın basımı bitmiş ve yayın alanına girmiştir.

Eserin «Sunuş» kısmında da belirtildiği gibi, muhtevası tedkik edildiğinde, yazıların daha çok, muhtelif ilim sahalarının 50 yıl içindeki gelişmesi (12 yazı) ve inkılâp tarihi (3 yazı) konularında olduğunu tesbit ediyoruz. Yine «Sunuş»tan, böyle bir Armağan kitabına her öğretim üyesi ve yardımcısının katılmak istediğini, ancak, imkânsızlık nedeni ile bu kadar yazı ile yetinmek zorunda kalındığını öğreniyoruz.

Armağan'da yer alan yazılar şunlardır :

Münir Aktepe, *Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Samsun* (s. 1-22); Tayyib Gökbilgin, *Atatürk ve inkılâpları* (s. 3-34); Mücteba İğürel, *Bahkesir Redd-i İlhak Cemiyeti ve kongreleri* (s. 35-56); Cengiz Orhonlu, *Edebiyat Fakültesi'nin kuruluşu ve gelişmesi (1901-1933) hakkında kısa düşünceler* (s. 57-70); Hakkı Dursun Yıldız, *Talas savaşı hakkında bazı düşünceler* (s. 71-82); İbrahim Kafesoğlu, *Türkiye'de Selçuklu tarihçiliği* (s. 83-92); Mehmet Kaplan,